

แผนการใช้ที่ดินตำบลฉวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ปี 2566
สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ได้แนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ ได้จัดสถานีพัฒนาที่ดินสงขลา ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	การประเมินคุณภาพที่ดิน
5.1	หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ
5.2	พีชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล
5.3	ระดับความเหมาะสมของที่ดิน
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน
6.1	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
6.2	เขตการใช้ที่ดิน
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน
7.2	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน
7.3	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
7.4	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	เอกสารอ้างอิง

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปี 2536 - 2565	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	2-6
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ปี 2565	2-9
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ปี 2565	2-10
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ปี 2565	2-12
3-1 สมบัติดิน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	3-4
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	5-4
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	6-2
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567-2571	7-5
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ ในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-9

สารบัญญรูป

รูปที่	หน้า	
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ขอบเขตการปกครอง ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2536–2565	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	2-8
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ปี 2566	2-13
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular- Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565–30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา การเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับ ฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและ เกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/ สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำ แผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิต และสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่ อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

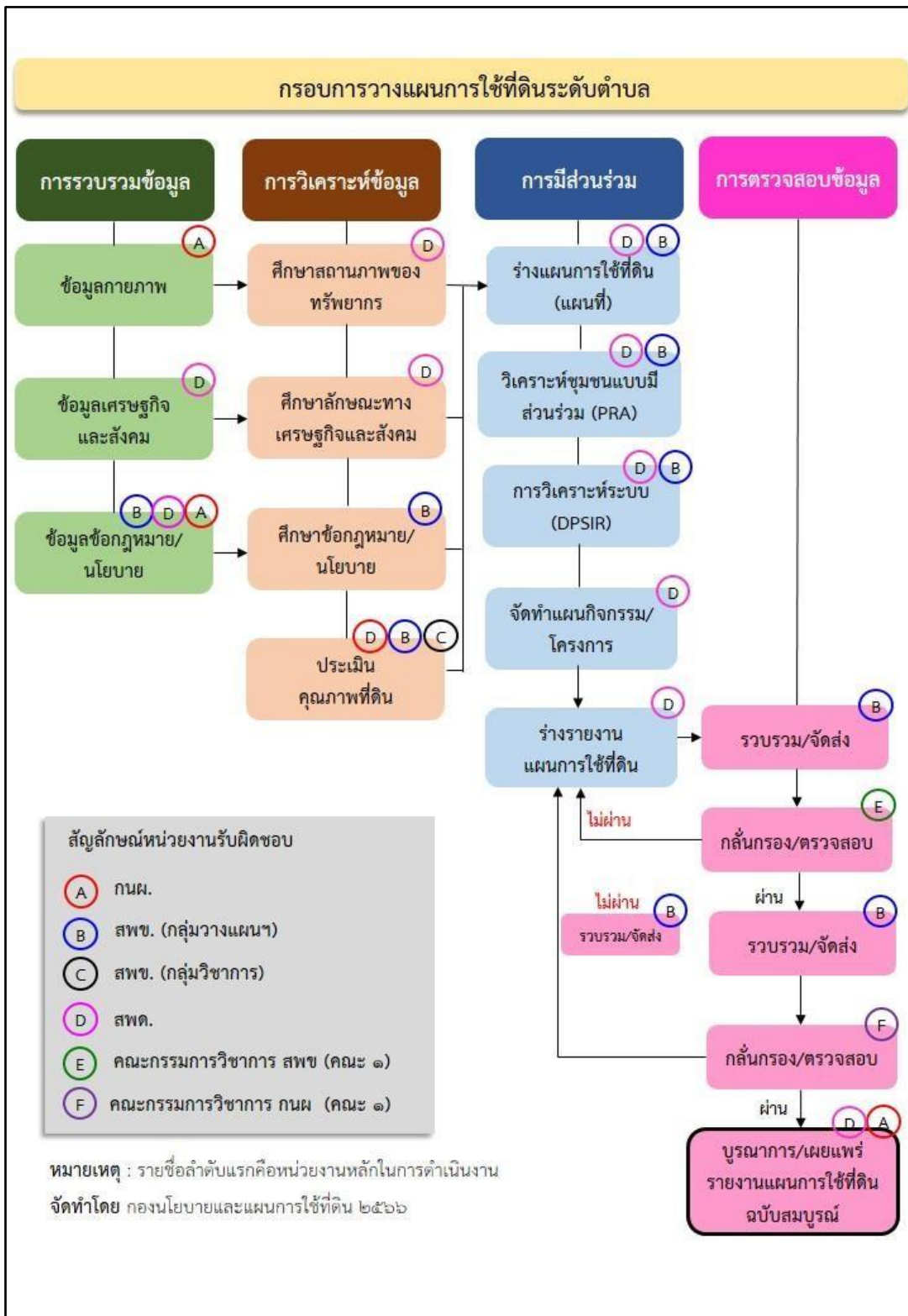
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

" องค์การผู้นำ พัฒนาทุกด้าน บริการพึงพอใจ "

(องค์การบริหารส่วนตำบลฉวาง, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

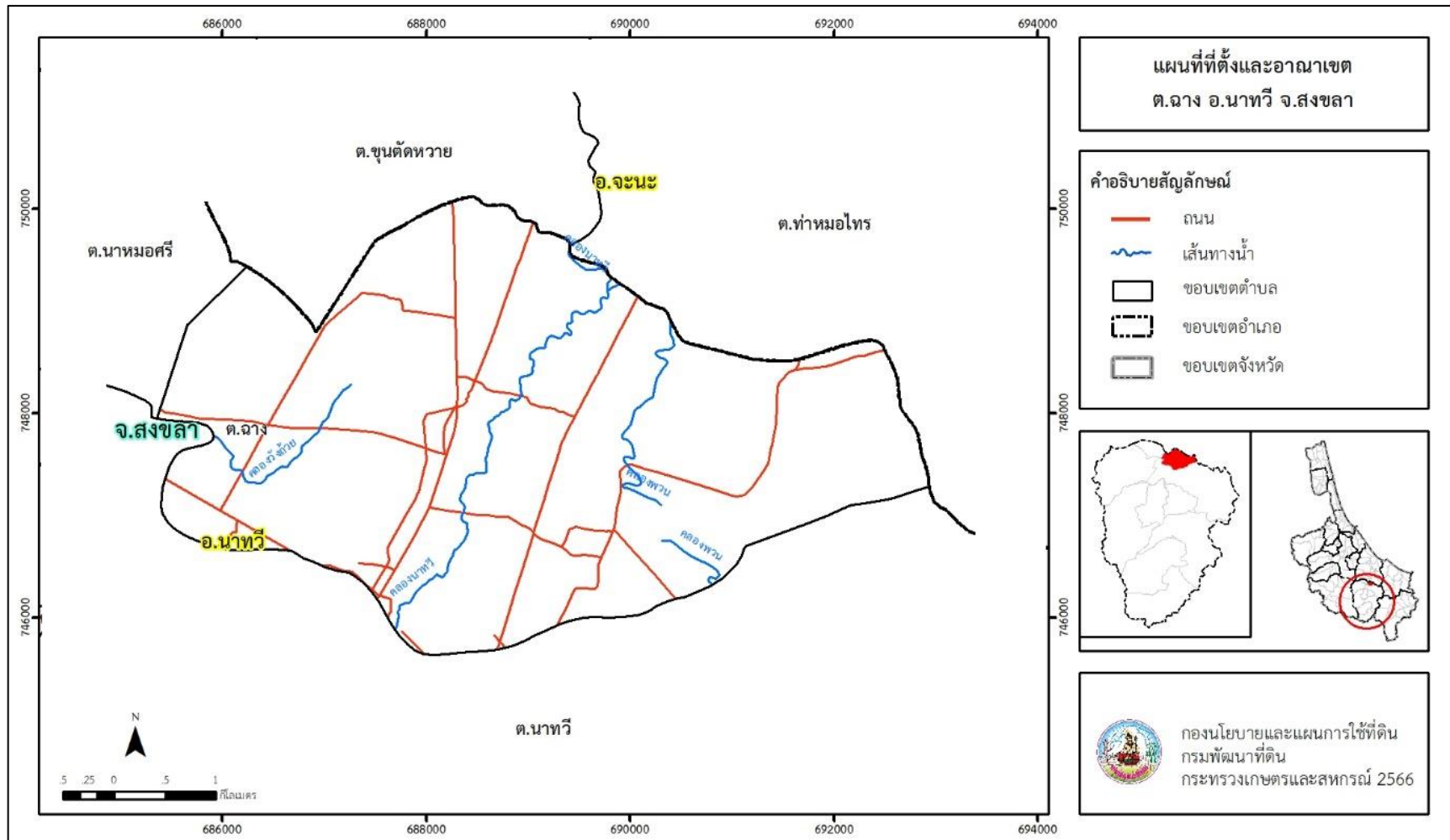
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอนาหวี มีพื้นที่ประมาณ 21 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,820 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลขุนตัดหวาย ตำบลท่าหมอไทร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลนาหวี อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าหมอไทร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลนาหมอศรี ตำบลนาหวี อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

แผนการใช้ที่ดินตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า	หมู่ที่ 6 บ้านคอกช้าง
หมู่ที่ 2 บ้านปลักชะเมา	หมู่ที่ 7 บ้านปริก
หมู่ที่ 3 บ้านเกาะงา	หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งหม้อแตก
หมู่ที่ 4 บ้านวังบวบ	หมู่ที่ 9 บ้านเลียบ
หมู่ที่ 5 บ้านโพรงจระเข้	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชัน ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบเชิงเขาและภูเขา ส่วนด้านทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ราบลุ่ม เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองนาหวี คลองพวน คลองวังถั่ว

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.7 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคมและเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.2 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,799.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 178 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 325.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 22 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรคองหัง จังหวัดสงขลา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

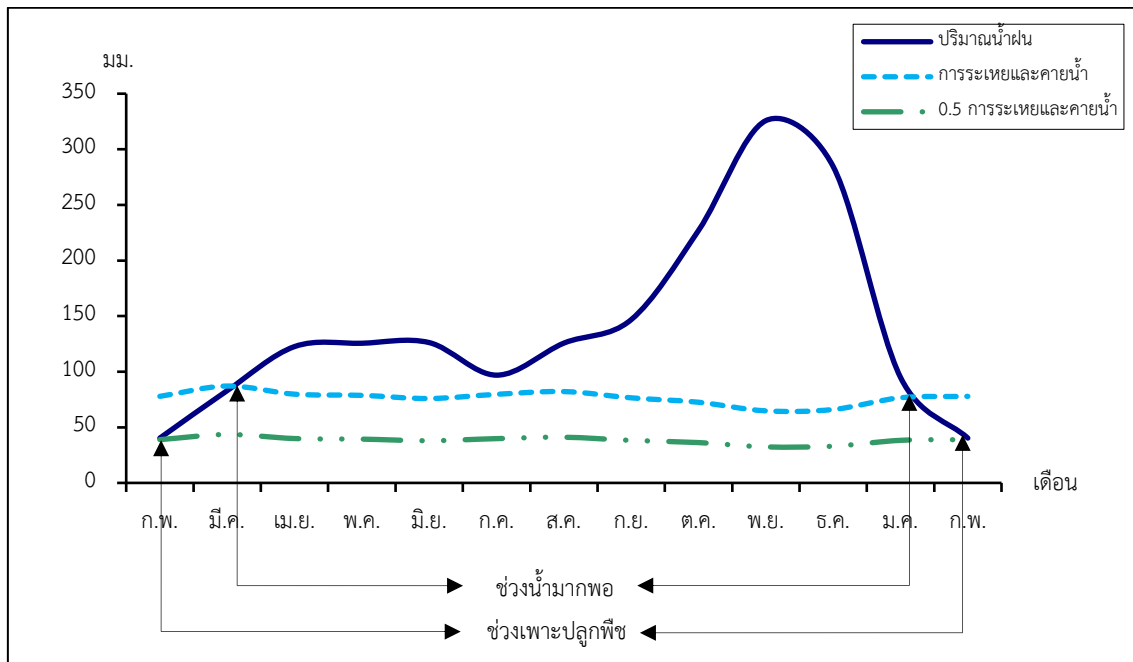
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา¹ (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.2	31.2	26.2	80.0	94.9	9.8	76.6	80.5
ก.พ.	21.9	32.7	26.8	77.0	40.3	5.0	77.8	37.7
มี.ค.	22.7	34.2	27.6	77.0	83.0	8.4	87.1	72.0
เม.ย.	23.7	34.7	28.0	79.0	122.6	12.3	79.8	98.6
พ.ค.	24.1	34.1	28.0	81.0	125.6	15.3	78.7	100.4
มิ.ย.	23.8	33.6	27.7	80.0	126.2	14.2	75.9	100.7
ก.ค.	23.6	33.4	27.6	80.0	96.9	15.2	79.7	81.9
ส.ค.	23.5	33.2	27.4	80.0	125.7	16.0	82.2	100.4
ก.ย.	23.5	32.7	27.0	82.0	146.8	18.3	76.5	112.3
ต.ค.	23.4	32.1	26.6	85.0	227.0	22.2	72.5	144.6
พ.ย.	23.4	30.8	26.3	87.0	325.8	22.0	64.8	157.6
ธ.ค.	22.9	30.1	25.9	86.0	284.5	19.2	66.0	153.4
เฉลี่ย	23.2	32.7	27.1	81.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,799.3	177.9	917.7	1,240.1

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,703 ไร่ หรือร้อยละ 13.28 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 10,004 ไร่ หรือร้อยละ 78.03 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 2,403 ไร่ หรือร้อยละ 18.74 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว
  - 2.2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 7,186 ไร่ หรือร้อยละ 56.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นยางพารา ปาล์มน้ำมัน
  - 2.3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 415 ไร่ หรือร้อยละ 3.23 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม เงาะ มะพร้าว
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 65 ไร่ หรือร้อยละ 0.51 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่พลัดใบ
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 342 ไร่ หรือร้อยละ 2.67 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 706 ไร่ หรือร้อยละ 5.51 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่งหญ้าธรรมชาติ พุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เหมืองแร่ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,703	13.28
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	44	0.34
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,175	9.17
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	366	2.85
U405	ถนน	42	0.33
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	52	0.41
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮ้าส์	8	0.06
U605	สถานีบริการน้ำมัน	16	0.12
A	พื้นที่เกษตรกรรม	10,004	78.03
A100	นาไร่	786	6.13
A101	นาข้าว	1,617	12.61
A301	ไม้ยืนต้นผสม	5	0.04
A302	ยางพารา	6,753	52.68
A303	ปาล์มน้ำมัน	428	3.34
A401	ไม้ผลผสม	380	2.96
A404	เงาะ	14	0.11
A405	มะพร้าว	21	0.16
F	พื้นที่ป่าไม้	65	0.51
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	65	0.51
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	706	5.51
M101	พุ่งหญ้าธรรมชาติ	58	0.45
M102	พุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	233	1.82
M201	พื้นที่ลุ่ม	330	2.57

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

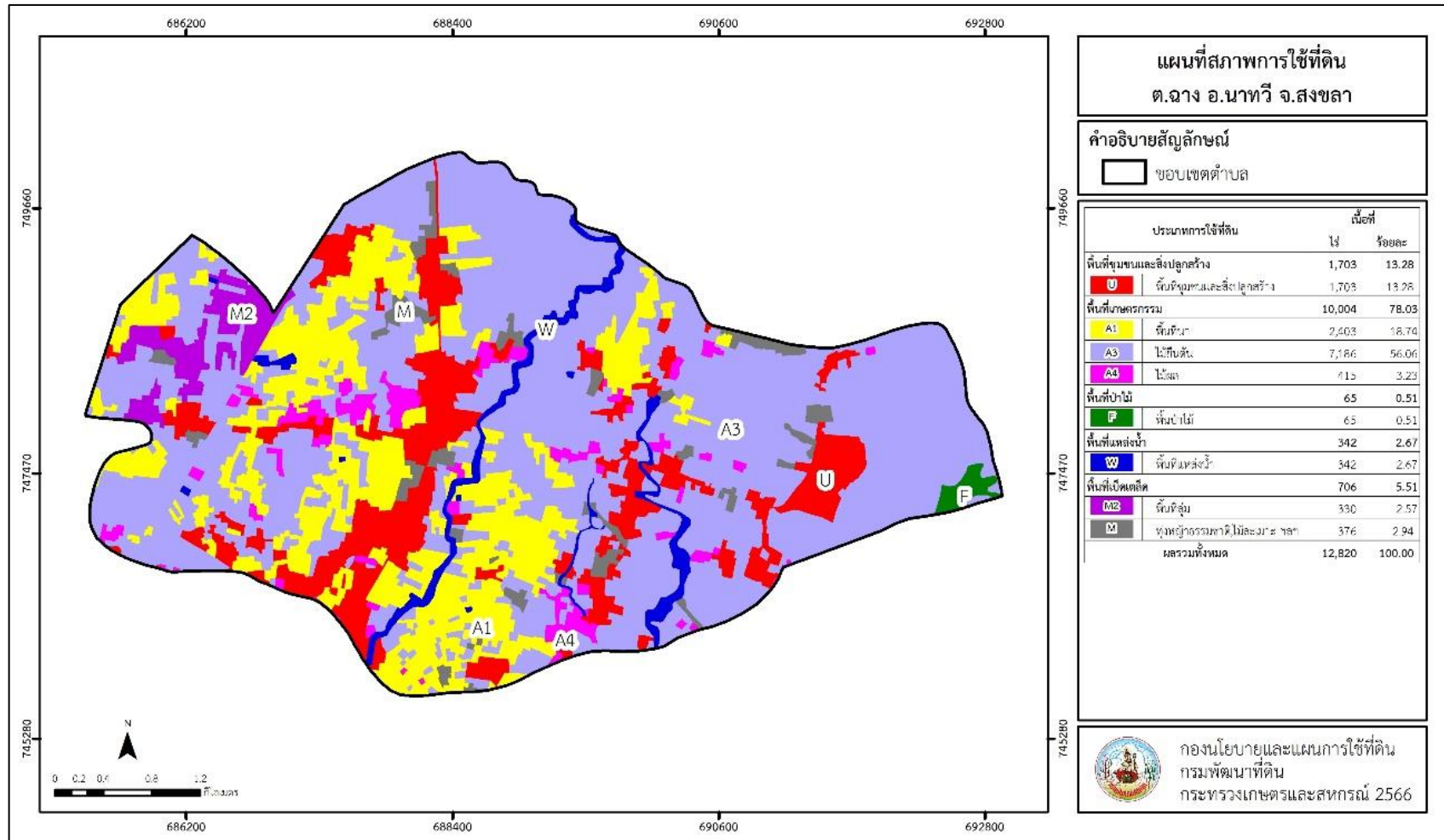
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	20	0.16
M301	เหมืองแร่	32	0.25
M405	พื้นที่ถม	33	0.26
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	342	2.67
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	293	2.28
W202	บ่อน้ำในไร่นา	29	0.23
W203	คลองชลประทาน	20	0.16
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		12,820	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลฉางประชากรรวม 4,671 คน แยกเป็นชาย 2,257 คน เป็นหญิง 2,414 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 227.74 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,657 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,165 ครัวเรือน หรือร้อยละ 70.31 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 492 ครัวเรือน หรือร้อยละ 29.69 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลฉาง อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลฉาง	1,657	2,257	2,414	4,671
หมู่ที่ 1 นาหว้า	266	309	344	653
หมู่ที่ 2 ปลักชะเมา	224	232	280	512
หมู่ที่ 3 เกาะงา	255	294	274	568
หมู่ที่ 4 วังบวบ	192	227	268	495
หมู่ที่ 5 โพรงจระเข้	189	376	392	768
หมู่ที่ 6 คอกช้าง	219	324	321	645
หมู่ที่ 7 ปริก	64	68	87	155
หมู่ที่ 8 ทุ่งหม้อแตก	137	236	226	462
หมู่ที่ 9 เลียบ	111	191	222	413

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

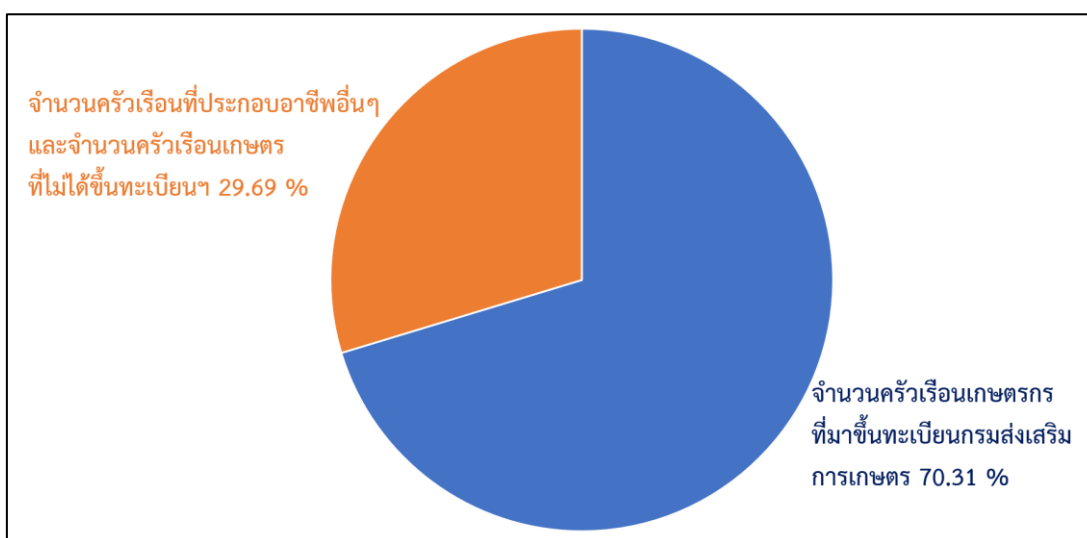

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,657	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,165	70.31
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	492	29.69

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลฉางมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,657 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 7.74 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลฉาง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ยางพารา และข้าว ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภค หากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 189,621.81 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 58,975.76 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 83,453.83 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 25,955.63 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 106,167.98 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 33,020.13 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

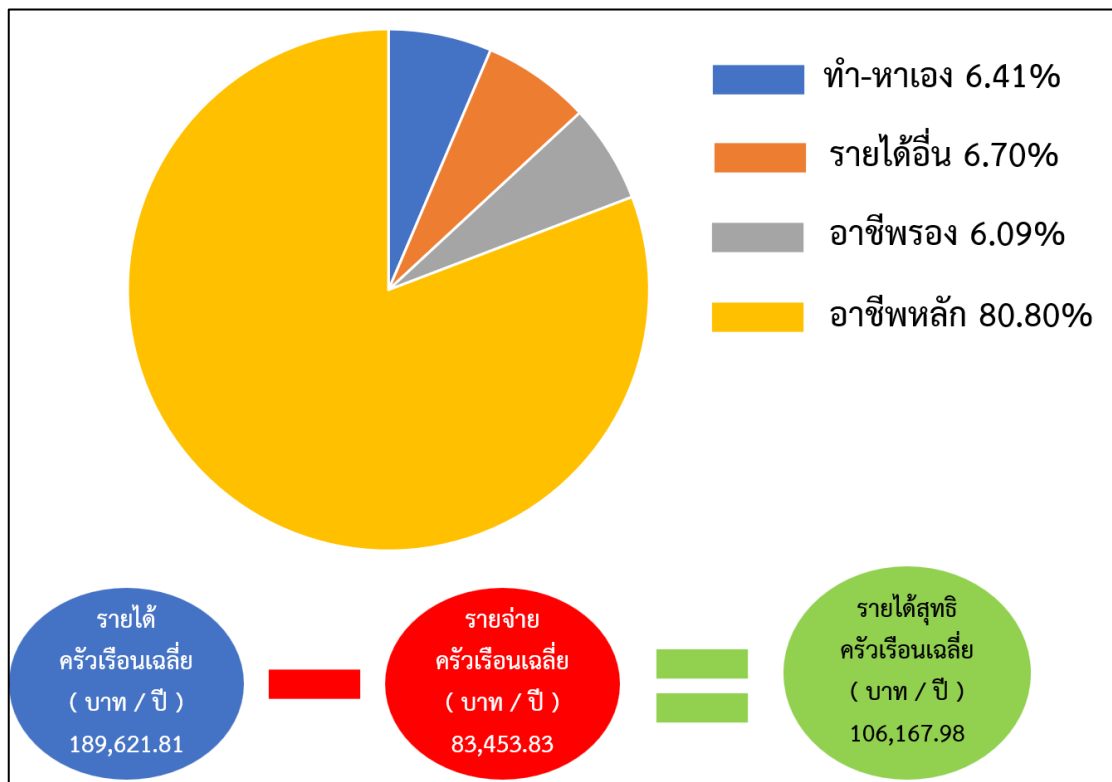

แผนการใช้ที่ดินตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลฉวาง	153,208.96	11,551.60	12,704.15	12,157.10	189,621.81	58,975.76	83,453.83	25,955.63
หมู่ที่ 1 นาหว้า	114,213.87	9,134.36	1,993.09	24,814.48	150,155.80	46,064.75	39,921.17	12,247.00
หมู่ที่ 2 ปลักชะเมา	118,579.62	10,339.94	1,711.70	10,528.93	141,160.19	48,476.18	47,757.25	16,400.44
หมู่ที่ 3 เกาะงา	147,848.70	16,156.82	55,885.41	6,259.46	226,150.38	88,265.45	106,291.90	41,485.24
หมู่ที่ 4 วังบวบ	181,223.14	19,037.19	5,256.20	479.34	205,995.87	62,469.92	41,590.91	12,612.78
หมู่ที่ 5 โพรงจระเข้	247,933.52	11,836.26	10,975.82	3,571.43	274,317.03	73,097.66	211,657.69	56,400.73
หมู่ที่ 6 คอกช้าง	130,739.22	9,227.32	1,688.37	23,193.92	164,848.82	45,526.84	44,303.17	12,235.35
หมู่ที่ 7 ปริก	98,932.43	15,486.49	2,745.95	32,256.76	149,421.62	44,947.97	37,286.76	11,216.34
หมู่ที่ 8 ทุ่งหม้อแตก	162,971.43	9,925.56	12,484.21	16,025.56	201,406.77	57,980.74	73,770.98	21,237.10
หมู่ที่ 9 เลียบ	126,115.74	4,578.70	3,415.74	3,710.19	137,820.37	49,615.33	83,902.78	30,205.00

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

รูปที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ปี 2566

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1BR เนื้อที่ 161 ไร่
- (2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 88 ไร่
- (3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 245 ไร่
- (4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 12,326 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน

พบว่าในพื้นที่ตำบลฉวาง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,799.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน

หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลฉวาง มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

- 1) แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองนาหวี คลองพวน และคลองวังถั่ว

3.2.3 ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) ซึ่งพบว่า ตำบลฉวาง มีจำนวน บ่อบาดาลราชการจำนวน 15 บ่อ และจำนวน บ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลฉวาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 8 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เปิดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 4 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ba-sic1A ชุดดินบางนารา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,360 ไร่ หรือร้อยละ 41.81 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Bu-silA ชุดดินสายบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,148 ไร่ หรือร้อยละ 24.56 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ni-s1A ชุดดินน้ำกระจาย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Vi-s1A ชุดดินวิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,589 ไร่ หรือร้อยละ 12.40 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 4 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Kh-s1A ชุดดินคองหงษ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 708 ไร่ หรือร้อยละ 5.52 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Nat-s1B ชุดดินนาหวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 540 ไร่ หรือร้อยละ 4.21 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Pto-ud-s1C ดินพะโต๊ะที่เป็นดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 222 ไร่ หรือร้อยละ 1.73 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ro-s1A ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 681 ไร่ หรือร้อยละ 5.31 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 526 ไร่ หรือร้อยละ 4.10 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

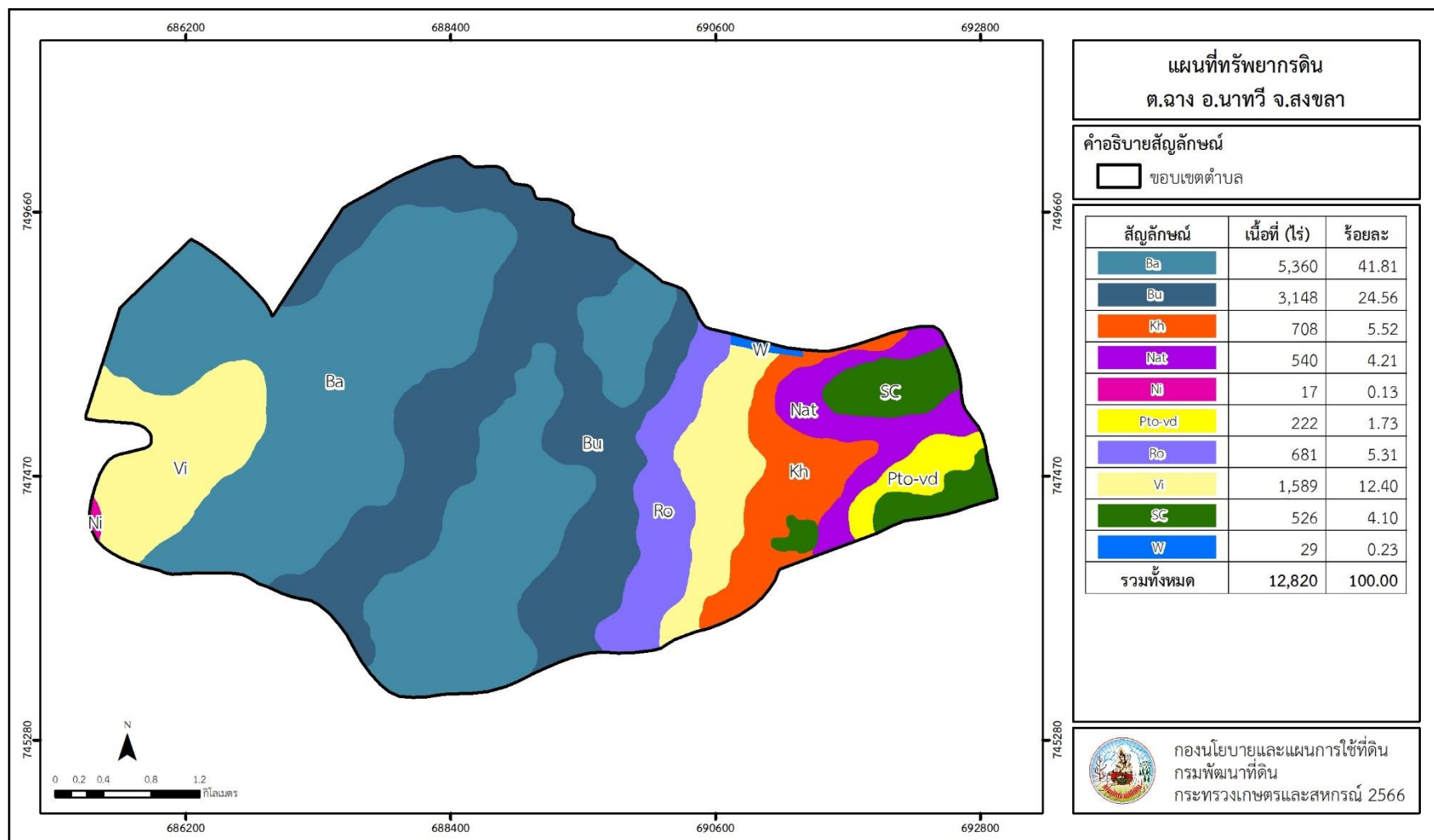
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิมตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ba-sicIA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	5,360	41.81
Bu-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	3,148	24.56
Kh-sIA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	708	5.52
Nat-sIB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	540	4.21
Ni-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.5-6.5	<2	-	17	0.13
Pto-vd-sIC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	222	1.73
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	681	5.31
Vi-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,589	12.40
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	526	4.10
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	0.23
รวมทั้งหมด											12,820	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลฉวาง อำเภอนาหว้า จังหวัดสกลนคร

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลฉวาง อำเภอนาหว้า จังหวัดสกลนคร

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

สถานที่ประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา วันที่ 10 พฤษภาคม 2566 เวลา โดยมีนางอารีย์ สอนแก้ว หน่วยพัฒนาที่ดินอำเภอนาหวี สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา เป็นผู้จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) และนางสาวสิริกร นิคมรัตน์ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฉาง เป็นประธานในการพูดคุยร่วมกับเกษตรกรจาก 9 หมู่บ้าน เป็นตัวแทนแลกเปลี่ยนความเห็นเพื่อแก้ไขพัฒนาพื้นที่การผลิตทางการเกษตรที่มีปัญหา

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลฉาง คือ

- 1) ปริมาณน้ำมีมากเกินไปจนความจำเป็น
- 2) ระบบการระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ
- 3) พื้นที่ทิ้งร้างหรือนาร้าง
- 4) ดินเสื่อมโทรม
- 5) การขยายตัวของแหล่งชุมชนเมือง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลฉาง ที่มีความต้องการ ประกอบด้วย

- 1) ปริมาณน้ำมีมากเกินไปจนความจำเป็น ขาดช่องทางการระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ
  - 1.1) ปิดช่องทางการระบายน้ำจากอำเภอนาหวีเข้าสู่ หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า โดยให้น้ำระบายเข้าสู่คลองชลประทานโดยตรง
  - 1.2) ต้องการระบายน้ำออกจาก หมู่ที่ 2 บ้านปริก เพราะต้องการให้ยางพาราพ้นจากการขังน้ำเป็นระยะเวลานานต่อเนื่อง
  - 1.3) ต้องการเปลี่ยนขนาดท่อลอดเดิม ซึ่งระบายน้ำได้ช้าในระยะทาง 3 หมู่ ที่แบ่งระยะ 3 จุด หมู่ที่ 6 บ้านคอกช้าง
  - 1.4) ต้องการขุดลอกคลองเป็นระยะทาง 2 กิโลเมตร และขุดลอกปากเหมืองให้น้ำระบายได้ดีขึ้นจะมีพื้นที่ทำนาอยู่ประมาณ 10 ราย หมู่ที่ 9 บ้านเลียบ
  - 1.5) ต้องการก่อสร้างทางน้ำล้นจากหน่วยงานชลประทานเพื่อให้ลดความเร็วของการระบายน้ำ หมู่ที่ 9 บ้านโคกม่วง

1.6) ต้องการขุดทางน้ำเชื่อมต่อคลองวังด้วยที่บริเวณระหว่าง หมู่ที่ 2 บ้านปลักชะเมา และหมู่ที่ 7 บ้านปริก

2) การผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสม

2.1) ข้าว มีพื้นที่ที่ทิ้งร้างหรือนาร้างมากมายทั้งในทุ่ง หมู่ที่ 2 บ้านปลักชะเมา หมู่ที่ 3 บ้านเกาะงา, หมู่ที่ 6 บ้านคอกช้าง และหมู่ที่ 7 บ้านปริก

2.2) การปลูกยางพาราในพื้นที่ราบลุ่มในทุ่ง หมู่ที่ 2 บ้านปลักชะเมา, หมู่ที่ 3 บ้านเกาะงา, หมู่ที่ 6 บ้านคอกช้าง และหมู่ที่ 7 บ้านปริก

3) การก่อสร้างถนนในอดีตและอนาคต

3.1) ในอดีตมีการก่อสร้างเส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านโดยมากคือสายซอยถึงการลำเลียงในไร่นา

3.2) ในอนาคตมีโครงการก่อสร้างถนนบายพาสของกระทรวงคมนาคมผ่าน หมู่ที่ 1 บ้านนาหว้า, หมู่ที่ 2 บ้านปริก, หมู่ที่ 3 บ้านเกาะงา, หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งหม้อแตก และหมู่ที่ 9 บ้านเลียบ

4) ขาดกลุ่มจัดตั้งเพื่อการผลิต ทำให้เกษตรกรมีความอ่อนแอ ทั้งโครงสร้างจากต้นทุนที่ต่างคนต่างซื้อ ไม่มีการรวมกลุ่มบริหารผลผลิตจำหน่ายและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

5) ข้อเสนอจาก อปท. ได้พัฒนาที่ดินพิจารณาการขุดแหล่งน้ำเพื่อเลี้ยงปลาเป็นแนวขนานกับแปลงนาข้าว โดยให้ได้ปริมาณดินตามแบบงานก่อสร้าง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงปลาคู่กับการทำนาในพื้นที่

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 2 ประการ คือ

1.1) ดินเสื่อมโทรม/ ทิ้งร้าง

1.2) ขาดระบบการระบายน้ำแบบมีส่วนร่วม

2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.2) ความต้องการจัดระบบระบายน้ำ

2.3) ระบบโครงสร้างคมนาคมในพื้นที่เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ

3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ
- 3.2) การผลิตสินค้าเกษตรที่ไม่เหมาะสม
- 3.3) ความต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่ร้าง

4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) พื้นที่เป็นแหล่งรับน้ำทำการผลิตค่อนข้างยาก
- 4.2) ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยเคมีโดยผ่านการวิเคราะห์ดิน

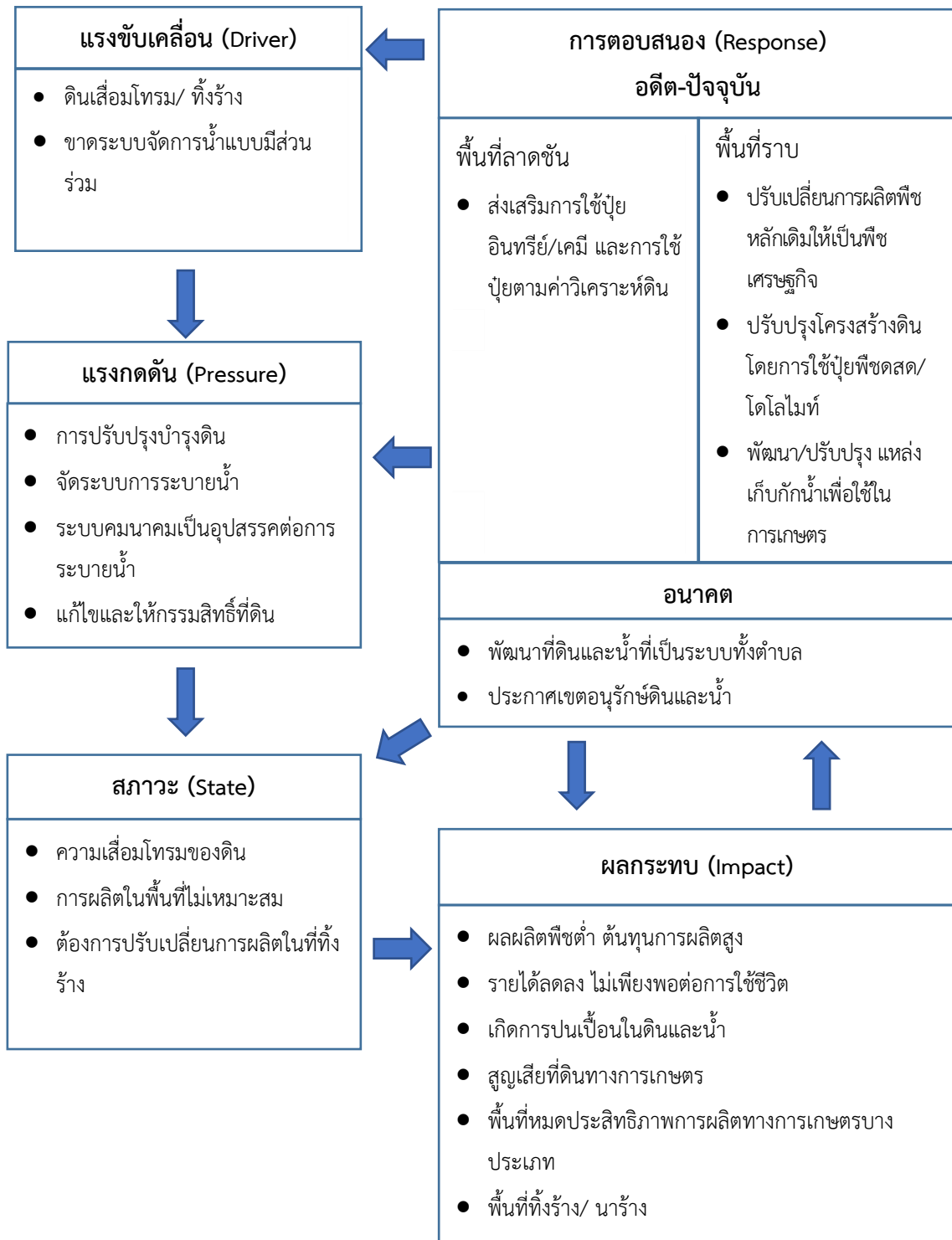
พื้นที่ราบ

- 5.8) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 5.9) ขุดลอกลำน้ำ/ คลองส่งน้ำ/ แหล่งน้ำ
- 5.10) เปลี่ยนการผลิตเดิมจากข้าวเป็นพืชยืนต้น

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลฉวาง อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปี ประกอบด้วย ข้าวงเล็บนก เกษตรกรปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม

2) ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย

(1) ยางพารา พันธุ์ RRIT 251 หยุดกรีตช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม (ผลัดใบ) และช่วงเดือนธันวาคม (ลมมรสุม)

(2) ปาล์มน้ำมัน งดเก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคม

3) ไม้ผล

(1) มะพร้าว งดเก็บเกี่ยวช่วงเดือน

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
1. ข้าว	ข้าวนาปี									ข้าวนาปี			
2. ไม้ยืนต้น	ยางพารา					ยางพารา							
	ปาล์มน้ำมัน												
3. ไม้ผล	มะพร้าวน้ำหอม												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน มะพร้าว มังคุด

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	มะพร้าว	มังคุด
Ba-sicIA	S2ns	N	S3o	N	N	N
Bu-silA	S2ns	S3o	S2ons	S3o	S3o	S3o
Kh-sIA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Nat-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ni-sIA	S2ns	S3o	S2ons	S3o	S3o	S3o
Pto-vd-slC	S3ewo	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns
Ro-silA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Vi-sIA	S2ns	S3o	S2ons	S3o	S3o	S3o
SC	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตรในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจัดแนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชน

แบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2000 เขตเกษตรกรรม	9,997	77.98
2100 เขตกรรมขั้นดี	2,223	17.34
2110 เขตทำนา (ขั้นดี)	2,214	17.27
- นาข้าว	1,556	12.14
- นาไร่	658	5.13
2130 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ขั้นดี)	9	0.07
- ยางพารา	9	0.07
2200 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	6,614	51.59
2221 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	153	1.19
- นาข้าว	59	0.46
- นาไร่	94	0.73
2222 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	336	2.62
- มะพร้าว	18	0.14
- ไม้ผลผสม	226	1.76
- เงาะ มะม่วง ลองกอง ลางสาด	92	0.72
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 1)	4,321	33.71
- ปาล์มน้ำมัน	395	3.08
- ยางพารา	3,926	30.62

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2221 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	27	0.21
- นาข้าว	2	0.02
- นาไร่	25	0.20
2222 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	42	0.33
- เงาะ	6	0.05
- มะพร้าว	2	0.02
- ไม้ผลผสม	18	0.14
- เงาะ มะม่วง ลองกอง ลางสาด	16	0.12
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	1,735	13.53
- ปาล์มน้ำมัน	17	0.13
- ยางพารา	1,718	13.40
2300 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	1,160	9.05
2310 เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	9	0.07
- นาไร่	9	0.07
2320 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	31	0.24
- เงาะ	7	0.05
- ไม้ผลผสม	24	0.19
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	1,120	8.74
- ปาล์มน้ำมัน	16	0.12
- ยางพารา	1,104	8.62
3000 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,703	13.29
3100 เขตชุมชน / สถานที่ราชการ	1,627	12.69
3200 เขตอุตสาหกรรม / แหล่งรับซื้อผลผลิต	52	0.41
3300 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	24	0.19
4000 เขตแหล่งน้ำ	342	2.67
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	293	2.29
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	49	0.38

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	701	5.47
6000 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	77	0.60
รวม	12,820	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.2.1 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 9,997 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 77.98 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี

พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 2,214 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 17.27 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้ง ชนิดต่าง ๆ เช่น พริก มะเขือ แตงกวา

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง

พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)

เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- **เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211)** มีเนื้อที่ 153 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.19 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น พริก มะเขือ แตงกวา

- **เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212)** มีเนื้อที่ 336 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.62 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสมผสาน เงาะ มะม่วง ลองกอง ลางสาด มะพร้าว

- **เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213)** เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 4,321 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 33.71 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)

เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- **เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221)** มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- **เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222)** มีเนื้อที่ 42 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสมผสาน เงาะ มะพร้าว

- **เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223)** มีเนื้อที่ 1,735 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.53 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ

พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน

เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเป็นพื้นที่นาร้าง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ไม้ผลผสม เงาะ

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 1,120 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.74 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,703 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 13.29 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,627 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 12.69 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 342 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.67 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 293 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 49 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน บ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000)

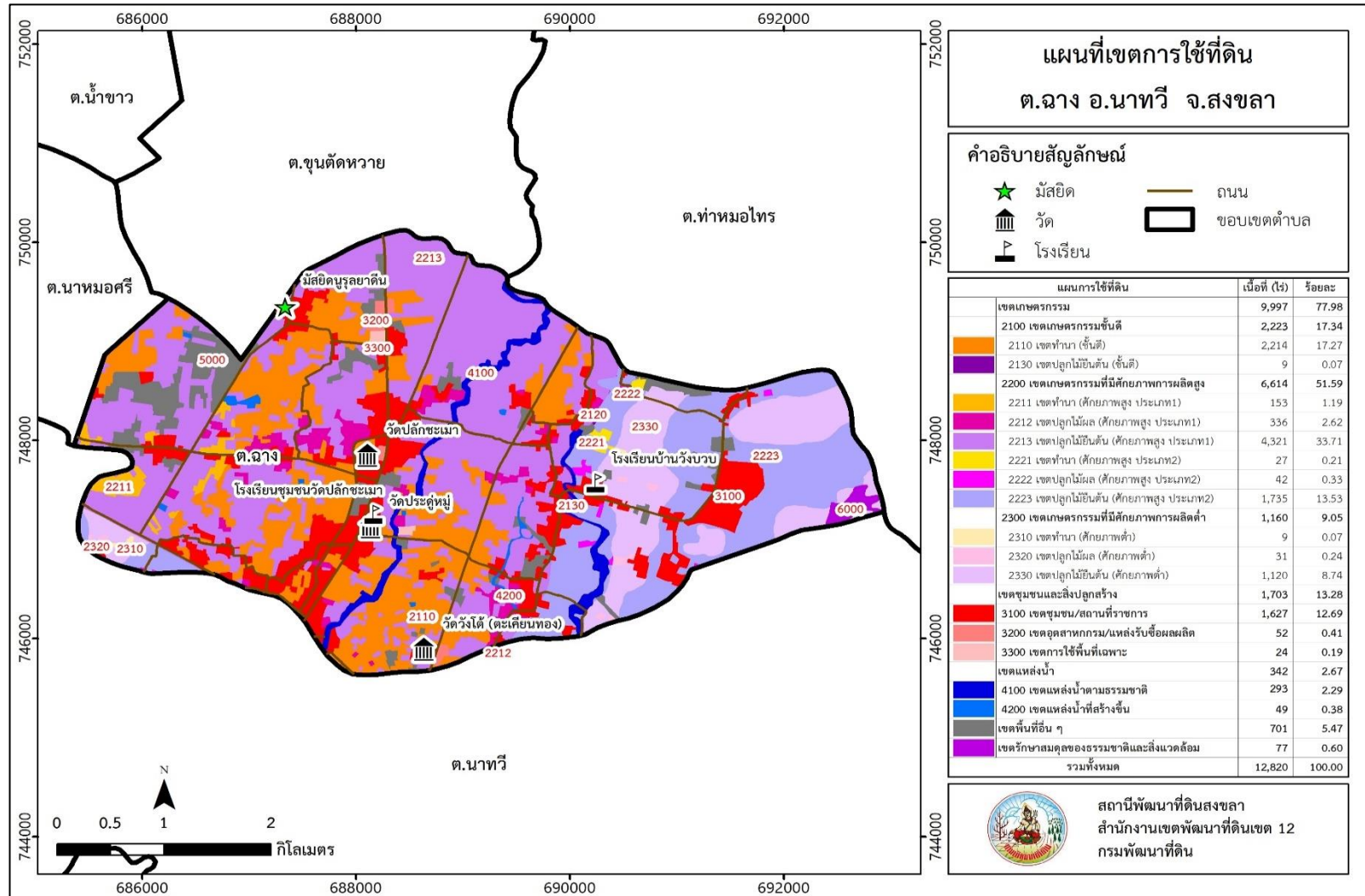
มีเนื้อที่ 701 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.47 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น พืชพันธุ์ธรรมชาติ พืชพันธุ์สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เหมืองแร่ เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000)

มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเปือย อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลาแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลวาง ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลวาง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (8) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

3) เขตแล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (2) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหา ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขุดลอกคลองส่งน้ำ ฝายชะลอน้ำ เส้นทางลำเลียง ผลผลิต เอกสารสิทธิ์ในที่ทำกิน และองค์ความรู้และคำแนะนำในการทำเกษตร ทั้งด้านโรคพืชและแมลง การจัดการดินและปุ๋ย

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลวางแผนพัฒนาที่ดินไว้คร่าวๆเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลฉางในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาแหล่งกักเก็บน้ำประเภทต่าง ๆ เพื่อใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอ และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาเอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

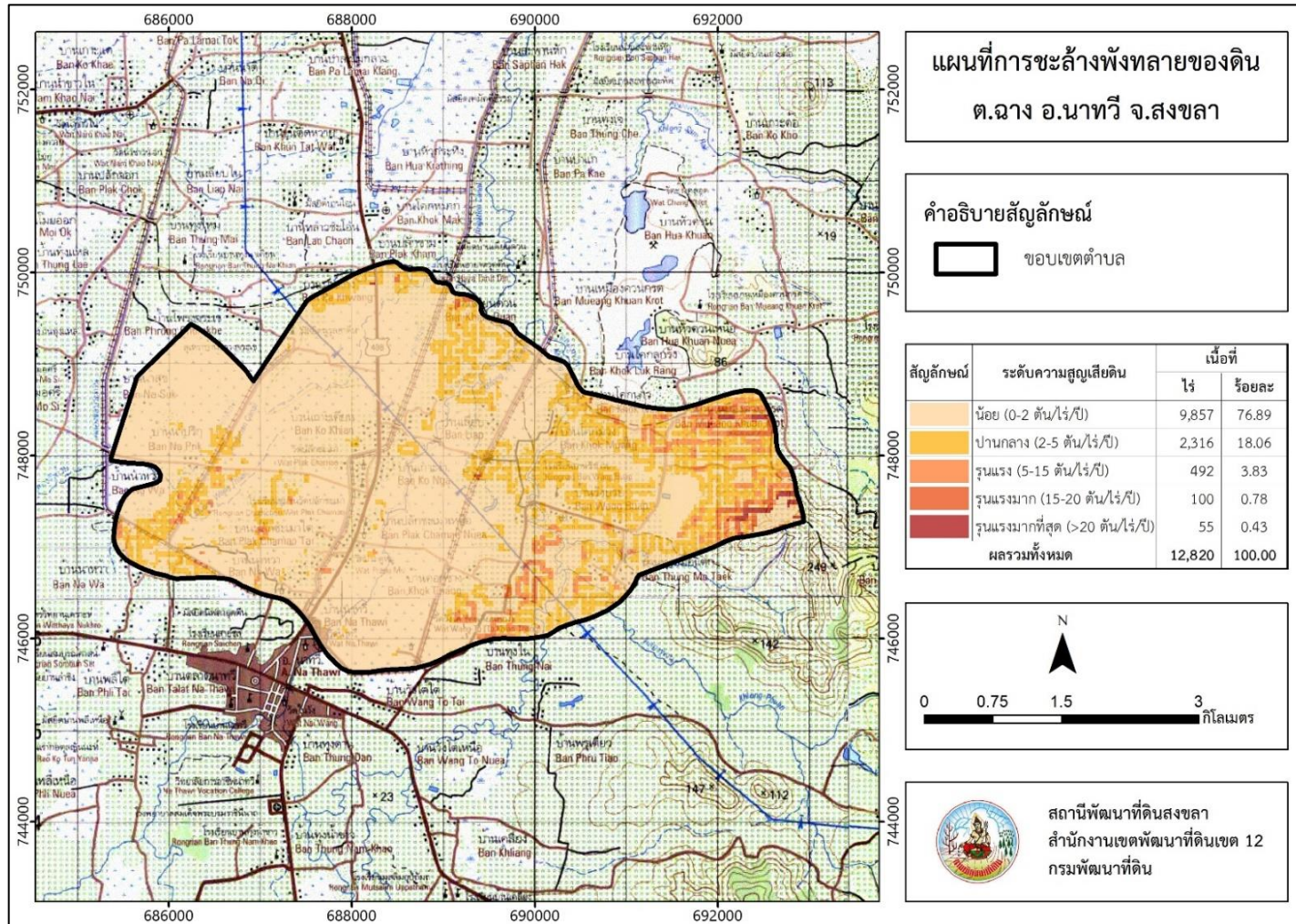
จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลฉาง ซึ่งมีเนื้อที่รวม 12,820 ไร่ นั้น พบว่ามีเกิดการสูญเสียดินที่มีระดับความสูญเสียน้อยมากที่สุด รวม 9,857 ไร่ ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป เกิดการสูญเสียดินที่มีระดับความสูญเสียน้อย

ในกรณีของการขาดแคลนน้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดต้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดิน ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเปี๊ยะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 2,403 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	388,250
	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	148,750
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	128,000
	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,500
	1.5 การจัดหาปูนโดโลไมท์	85,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	103,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	103,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	682,300
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	182,500
3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับระดับพื้นที่นา)	499,800	
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 409 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	239,500
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	128,000
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,500
	1.4 การจัดหาปูนโดโลไมท์	85,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	2. การบริหารจัดการน้ำ	103,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	103,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	73,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	73,000
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 7,185 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	555,750
	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	148,750
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	209,000
	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	170,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	103,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	103,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	54,750
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	54,750

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,183,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	309,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	810,050
	รวมแผนงาน/โครงการ	2,302,550

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตเกษตรกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เขตทำนา เนื้อที่ 2,403 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 409 ไร่ 3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 7,185 ไร่	<p>การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 3) โครงการส่งเสริมการปลูกพืชแซม/พืชร่วมยางพารา (การยางแห่งประเทศไทย) 4) โครงการส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.ปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 6) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบในแปลงเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด, กรมชลประทาน) 7) โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวปัตตานี)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลฉวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน															
เขตทำนา/เขตไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ไร่	400	400	400	400	400	2,000	59,500	59,500	59,500	59,500	59,500	297,500	พด.
เขตทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก พด. และน้ำหมักชีวภาพ)	ตัน	22	22	22	22	22	110	93,000	93,000	93,000	93,000	93,000	465,000	พด.
		ลิตร	1,400	1,400	1,400	1,400	1,400	7,000							
เขตทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	3	3	3	3	3	15	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลคลองเปี้ยะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/ กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน (ต่อ)															
เขตทำนา/เขต ไม้ผล/เขตไม้ ยืนต้น	1.4 การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงพื้นที่ ดินกรด	ไร่	80	80	80	80	80	400	1,200	1,200	1,200	1,200	1,200	6,000	พด.
เขตทำนา/เขต ไม้ผล/เขตไม้ ยืนต้น	1.5 จัดหาปุ๋ย เคมี	ตัน	40	40	40	40	40	200	68,000	68,000	68,000	68,000	68,000	340,000	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ															
เขตทำนา/เขต ไม้ผล/เขตไม้ ยืนต้น	2.1 การก่อสร้าง แหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	บ่อ	3	3	3	3	3	15	61,800	61,800	61,800	61,800	61,800	309,000	พด.

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															
เขตทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	62,050	62,050	62,050	62,050	62,050	310,250	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา:
<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565).
กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล).
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต และ คาร์ณ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน.
กองวางแผนการใช้ที่ดินกรมพัฒนาที่ดิน.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และราย
ตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด
รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566).
แหล่งที่มา : <http://mvos2.gstda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน
รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565). แหล่งที่มา :
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>.
1 พฤษภาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลฉาง. 2566. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา:
<http://www.klongpia.go.th/content/information>
-
-

